

Sofie Declair in 'Ge moet niet per se ananas...'. (Foto RV)

De Morgen
12/98

Het leven samengevat in tien artikelen

Met de komst van Jos Verbist als artistiek leider heeft Theater Antigone zich voorgenomen om ieder seizoen een jong theatermaker carte blanche te geven. Als eerste in de rij werd een schrijfpodpracht toegekend aan de 25-jarige Bart Van Nuffelen, twee jaar geleden afgestudeerd aan het Brusselse R.I.T.S. en toen vrij snel in de belangstelling gekomen als Vlaanderens grote regiehoop in bange theaterdagen. Opmerkelijk, want sinds hij met zijn kompanen van het MarthaIntentief het opzienbarende locatieproject *Elias of het gevecht met de nachtegale*n realiseerde in de herfst van 1996, bleef het stil rond Van Nuffelen. Het moet zijn dat hij zuinig is op zichzelf, want zijn voorstelling bij Antigone toont dat hij nog niets aan frisheid heeft ingeboet.

Het project met de onmogelijke titel *Ge moet niet per se ananas* geten hebben om te weten dat dat ongelooflijk lekker is (of: eindelijk het toneel over alles), kortweg ... dat dat ... is gebaseerd op het werk van Louis Paul Boon, wiens *Menuet* Van Nuffelen al inspireerde tot een monoloog waarmee hij zijn studies aan het R.I.T.S. beëindigde. Een vruchtbare combinatie, zo

pingspunten te vinden zijn. Qua geest en vindingrijkheid zie ik misschien nog het meest verwantschap met het werk van de Nederlander Riëks Swarte: geen blinde beeldenstormerij, wel een tikkeltje anarchie, maar bovenal een even speelse als intelligente benadering van het theater als ambacht, zonder schroom om de sympathie te winnen van het publiek.

Misschien blijft net omwille van die combinatie ook Boon overeind. Terwijl Boon alles wou neerschrijven "wat er op de kapellekensbaan te horen en te zien valt, van 't jaar 1800-en-zoveel tot op deze dag", willen Van Nuffelen en co. "het mysterie van de elfde wijk" doorgronden. Eén van de buurtbewoners is verdwenen: de vrieskelderman uit *Menuet*, die zich heeft teruggetrokken om greep te krijgen op zijn leven. Bij zijn terugkeer zijn de media er als de kippen bij om zijn "hele leven in één artikel samen te vatten". Het worden er uiteindelijk tien, waarbij de man uit *Menuet* symbool wordt van de zoektocht die in *De Kapellekensbaan* centraal staat: hoe is het mogelijk om de wereld in één kunstwerk te vatten, als het al zo moeilijk blijkt om de persoonlijkheid van één enkel mens te

Theater buiten categorie van Bart Van Nuffelen bij Antigone

blijkt, want met de tekst voor ... dat dat ... zorgt Van Nuffelen voor een dramaturgisch hoogstandje. Het recept is onwaarschijnlijk: neem het skelet en het concept van *De Kapellekensbaan*, snij de *Ondine*-roman eruit, en vul het geheel weer op met de personages uit *Menuet*; voeg een detectiveplot toe, overgiet met een flinke portie volkse nostalgie, en garmeer met citaten uit het werk van David Lynch. Raar maar waar: klaar is kees.

Daarmee zijn nog niet alle ingrediënten uit het werk van Van Nuffelen opgesomd: essentieel voor ... dat dat ... is dat de voorstelling een familiegevoel uitstraalt, waaraan zowel het MarthaIntentief als de nieuwe ploeg van Theater Antigone hun bijdrage leveren. De deur naar het speelvlak staat wijd open: voor jonge professionele acteurs als Sofie Declair, Bart Voet en Geert Six, voor coregisseur Johan Petit én voor twee wat oudere 'amateurs', zijnde de door Van Nuffelen ontdekte variété-oma Irène Vervliet en zijn vroegere dramaturgiedocent Ivo Kuyt. De in het handgeschreven programma-blaadje met een vette knippoog als 'charismatisch leider' bestempelde Van Nuffelen leidt hen in een spel met grote gevoelens en krachtige gebaren, waarbij hij zich ook als acteursregisseur niet onbetuigd laat. Bijzonder gevat is bijvoorbeeld de vooral mimisch tot uitdrukking gebrachte boosheid van Sofie Declair in een scène waarin ze mayonaise staat te kloppen. Het resultaat is theater buiten categorie, waarvoor alvast in Vlaanderen zeer weinig aankno-

doorgronden? Wat vooraansnog ontbreekt, is de boog om dit thema een hele voorstelling lang hard te maken. Dat is minder het gevolg van de tekst dan van een scenisch onevenwicht tussen wat er links en rechts op het toneel gebeurt. Rechts is een soort toren van Babel opgetimmerd die de elfde wijk voorstelt: een hilarische constructie met zeepkistaltures, vol valluiken en balkonnetjes, met bovenaan zelfs een heuse radiostudio. Links blijft de Bühne leeg: het terrein van de vrieskelderman, die alle ballast overboord heeft gegooid en niet langer van plan is het leven achterna te hollen, zoals zijn medemens doen. De vrieskelderman heeft als personage ruimte nodig, en die krijgt hij door het weliswaar ontwapenende geweld aan de andere kant van het podium nog niet voldoende. Daar weerklinken dan ook onverwoestbare volkse wijsheden als wat volgt. "De wereld is klein," zegt de ene. "Ja, maar ik zou hem niet willen stofzuigen," zegt de andere. Geen mens kan daar tegenop.

Peter Anthonissen
Ge moet niet per se ananas geten hebben om te weten dat dat ongelooflijk lekker is (of: eindelijk het toneel over alles) speelt van 8 tot 11 en van 15 tot 18 april, telkens om 20.30 uur, in het Electrabelgebouw, Hoek Karel Geertsstraat/Statielei, Antwerpen-Dorgerhout, Reserveren: tel. 03/238.64.97 (Monty). Nadien op 22, 23, 24, 26, 29 en 30 april en op 1, 2, 4 en 6 mei in de Oude Vlasfabriek, Gentssesteenweg 71, Kortrijk (tel. 056/22.10.01 - Limelight), en van 20 tot 23 mei in de Oude Veeartsenijschool, Coupure Rechts, Gent (tel. 09/267.28.28 - Vooruit).